

คำชี้แจง

เอกสารนี้เกิดขึ้นจากความร่วมแรงของอาสาสมัคร ที่ร่วมกันถอดเสียงและตรวจทานในเบื้องต้น ซึ่งบางส่วนยังไม่ถูกต้องสมบูรณ์ตรงตามเสียงที่ ท่านพุทธทาสภิกขุได้บรรยายไว้

ด้วยคุณค่าแห่งธรรมและงานที่ร่วมกันทำในครั้งนี้ หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ ได้พิจารณาเห็นว่างานธรรมในรูปแบบเอกสารทั้งหมดนี้ แม้จะยังไม่ได้ตรวจทานแก้ไขเนื้อหาอย่างถึงที่สุด แต่ก็ควรที่จะนำออกเผยแพร่ให้กว้างขวาง เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจใฝ่ธรรม จะได้มีข้อมูลที่เป็นลายลักษณ์อักษรเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมควบคู่กับเสียงธรรม โดยพร้อมกันนี้ทางทีมงานจะดำเนินการตรวจทานแก้ไขเนื้อหาทางถอดเสียงทั้งหมดอีกครั้ง เพื่อให้ธรรมที่เผยแผ่มีความถูกต้องและสมบูรณ์

เอกสารนี้ไม่สงวนสิทธิ์สำหรับการเผยแพร่เป็นธรรมทาน หากพบข้อควรแก้ไขปรับปรุงสามารถแจ้งมาได้ที่ หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญตามที่อยู่ติดต่อด้านล่างนี้

หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ

สวนวชิรเบญจทัศ ถนน นิคมรณไฟสาย ๒ แขวง/เขต จตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

โทร ๐-๒๙๓๖-๒๘๐๐ โทรสาร ๐-๒๙๓๖-๒๙๐๐ E-Mail: archives@bia.or.th

รหัส	2815260919000	รายชื่อ	โอบาทในวันทำวัตรเยี่ยมสวนโมกข์
วันที่แสดง	19/09/2526	ชื่อเรื่อง/ชุด	โอบาทแก่พระที่มาทำวัตร ที่สวนโมกข์และอื่นๆ
ผู้ถอด	ณัฐกาญจน์ รามสูต	ผู้ตรวจทาน	นัฐพงษ์ พรวิวัฒนเวทย์
หมายเหตุ			

ขอโอกาสพูดภาษาที่คนต่างจังหวัดต่างจังหวัดฟังถูก ถ้าจะพูดบ้านเราหลายคนฟังไม่ถูก ขอโอกาสพูดด้วยภาษากลาง ภาษาไทย

วันนี้เรียกว่าวันมาเยี่ยมสวนโมกข์ประจำปี ขอให้เรียกให้ถูกว่าวันมาเยี่ยมสวนโมกข์เป็นประจำปี มีความมุ่งหมายสำหรับจะพบปะ แล้วก็ไม่ได้พบปะเฉยๆ เป็นการพบปะที่จะพยายามให้เกิดประโยชน์อย่างยิ่งจนสุดความสามารถแห่งตนๆ เพื่อประโยชน์แก่พระพุทธศาสนา ซึ่งเราก็อธิบายกันอยู่เป็นอย่างดีแล้วทุกคน ว่าพระพุทธองค์ได้ทรงวางหลักว่าเราจะต้องประชุมกันเนื่องนิศัยหรือมากเท่าที่จะมากได้ ถ้าทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ด้วยการประชุมนั้น นี่มันก็เป็นของจริงที่พิสูจน์แล้วตลอดเวลาไม่ใช่เพียงมีอยู่แต่ในพระบาลี

ฉะนั้น เราจงปฏิบัติตามนี้สืบต่อไปเป็นการรักษาความมั่นคงภายในแห่งพระพุทธศาสนา หมายความว่าถ้ามีการกระทำอะไรที่เป็นภายใน คือในตัวเองอยู่อย่างถูกต้องแล้ว มันก็จะเกิดความมั่นคงแข็งแรงงอกที่อะไรจะมาทำลายได้ เหมือนที่สมเด็จพระบรมศาสดาได้ตรัสวางระเบียบวินัยหลักเกณฑ์ต่างๆ ไว้ ถ้าเรายังคงปฏิบัติอยู่ตามนั้นก็เกิดความมั่นคงอย่างยิ่ง อย่าว่าเพียงแต่สองพันห้าร้อยปีที่ล่วงมาแล้วเลย จะต่อไปก็พันปีก็ได้

นี่ผมกล้าพูดยืนยันด้วยความรู้สึกอันแท้จริงว่า ถ้าเรายังรักษาระเบียบวินัยแม้ที่สุดแต่จนบรรณนิยมประเพณีที่ได้ปฏิบัติกันมา พิสูจน์ความมีประโยชน์อย่างยิ่งอยู่ตลอดเวลาตั้งนี้แล้วไม่ต้องสงสัย พุทธศาสนามีความมั่นคงอยู่ในตัวเองที่เราชอบเรียกกันว่าความมั่นคงในภายใน มันก็อยู่ได้ ก็จะเป็นการสมตามพระพุทธประสงค์ที่ให้เราเราช่วยกันสืบอายุพระศาสนาไว้ เป็นประโยชน์แก่มหาชนทั้งเทวดาและมนุษย์ตลอดกาลนาน

คำว่ากาลนานในที่นี้ไม่ได้หมายความว่าจำกัดเท่านั้นปีเท่านั้นปี แต่นานอย่างไม่มีขอบเขตจำกัด หรือว่านานเท่าที่มนุษย์มันยังมีอยู่ในโลก มันต้องการมีธรรมะสำหรับคุ้มครองให้มีสันติสุขสันติภาพ นี่มันต้องนานกัน ไปขนาดนั้น ถ้ายังมีมนุษย์ในโลกแล้วก็ขอให้มีธรรมะในโลก ให้เราสนองพระพุทธ

ประสงค์กันด้วยการกระทำอย่างนี้ การมาประชุมกันเป็นรากฐานสำคัญที่จะช่วยรักษาวัตถุประสงค์อันนี้ ดังนั้นผมจึงมีความยินดีและเห็นด้วยที่ว่าเราจะจัดให้มีวันบางวัน ก็วันก็ตามใจ ที่พบปะพร้อมหน้ากัน ภิภุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ปรีกษาหรือกันอย่างยิ่งอย่างเต็มที่ที่จะได้มีโอกาสกระทำสิ่งที่เป็น ความมั่นคงแห่งพระศาสนา จึงขออนุโมทนาในการมาของท่านทั้งหลาย

ซึ่งทราบอย่างดี อาตมาทราบ เอ้อ... ผมก็ทราบอย่างดีว่ามีความลำบาก คิดว่าก็คงว่าคงมีผล คุ่มค่าของความลำบาก เพราะว่ามันเป็นประโยชน์แก่พระศาสนา ที่มาด้วยความรักใคร่ส่วนตัวผมก็ ขอบพระคุณอย่างยิ่ง ที่มีการกระทำเป็นส่วนกลางเพื่อเป็นขนบธรรมเนียมประเพณี ก็ขออนุโมทนาท่าน ทั้งหลายที่มาจากที่ไกลด้วยความยากลำบาก และยังคงต้องขอกฎถ้าบกพร่องในการต้อนรับขับสู้เป็น ต้นแล้ว ก็ขอกฎ

ไอวัดที่อยู่กันอย่างวัดป่าก็เป็นอย่างนี้เอง ไม่บริบูรณ์ไปด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกสบาย แม้ ที่สุดมันยังต้องนั่งกันกลางทรายกันอย่างนี้ ก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ควรพอใจ ส่วนพวกเราก็ถือว่าเป็นการ ประพฤติสันโดษเล็กน้อย ซึ่งเป็นหลักธรรมะวินัยอยู่ข้อหนึ่งเป็น ไปเพื่อความสันโดษ แต่แล้วยังมีสิ่งที่ ต้องระลึกมากไปกว่านั้น ก็คือเป็นที่ระลึกแก่พระพุทธเจ้าผู้ประสูติกลางดิน พระพุทธเจ้าตรัสรู้กลางดิน พระพุทธเจ้าสอนกลางดิน

จนเกือบจะกล่าวได้ว่าพระไตรปิฎกทั้งหมดคนนั้นสอนกลางดิน ท่านก็อยู่กลางดินเพราะท่าน อยู่กลางดิน เมื่อพูดกันมันก็เป็นการพูดกันกลางดิน กุฎีวิหารบนพื้นดิน แล้วในที่สุดพระพุทธเจ้าก็ ปรีนิพพานกลางดิน นี่ขอให้ระลึกถึงเหตุการณ์อันนี้ไว้ตลอดกาลว่าพระศาสดาของเราโดยเฉพาะ พระพุทธศาสนานี้ พระศาสดาประสูติกลางดิน ตรัสรู้กลางดิน สอนกลางดิน อยู่กลางดิน นิพพาน กลางดิน แผ่นดินซึ่งมีอุปมาเหมือนกับธรรมะ ธรรมะเปรียบด้วยแผ่นดินเป็นที่ตั้ง ที่อาศัยแห่งสิ่งทั้งปวง ปราศจากแผ่นดินมันไม่มีที่ตั้งที่อาศัยสิ่งทั้งปวง มันก็ตั้งอยู่ไม่ได้ หรือมันจะเกิดขึ้นไม่ได้เพราะมัน ไม่มี ที่ตั้งที่อาศัย

แผ่นดินจึงเหมือนกับธรรมะ ธรรมะจึงเหมือนกับแผ่นดิน เมื่อเราได้นั่งกลางดินอย่างนี้ก็นึกถึง เหตุการณ์สำคัญที่พระพุทธองค์ได้ทรงประพฤติกระทำและเป็นไปว่า ประสูติกลางดิน ตรัสรู้กลางดิน สอนกลางดิน อยู่กลางดิน นิพพานกลางดิน ก็จะได้ฝังลงไปจิตใจที่ละเอียดละน้อย คือความมั่นคงใน พระศาสดา ในพระธรรม และในพระสงฆ์ นี้ได้มานั่งกันกลางดินในลักษณะที่มีความศักดิ์สิทธิ์เพราะ แผ่นดินมันศักดิ์สิทธิ์ ปีหนึ่งครั้งหนึ่งก็ยังดี

นี่ขอได้ฟังความรู้สึกอันนี้ไว้ในใจกลับไปด้วยทุกๆท่าน ไปหาโอกาสนั่งกลางดินที่อื่นก็ยังม่กั ทำได้ แต่เดี๋ยวนีเราใช้ที่นั่งเป็นศูนย์กลางอันหนึ่งซึ่งประกอบพิธีชนิดที่เรียกว่านั่งกลางดิน เท่ากับว่านั่งบนพระธรรม กองงามอยู่บนพระธรรมเหมือนกับต้นไม้้งอกงามอยู่บนแผ่นดิน ไอ้เราพุทธบริษัททั้งหลายถึงอกงามอยู่บนแผ่นดินคือพระธรรม ถ้าทำความรู้สึกได้แม้เพียงเท่านี้ ผมเห็นว่าคุ้มกัน คุ้มกันที่อุตสาหกรรมด้วยความลำบาก หมดเปลือง เหน็ดเหนื่อย เพราะว่าได้รับผลทางจิตใจคุ้มค่าเวลาที่มาเป็นแน่นอน

นี่ก็ขอโอกาสพูด แม้จะว่าเป็นการพูดที่ซ้ำซากอยู่บ้าง ก็ยังเป็นการดีสำหรับผู้ที่เพิ่งมา ผู้ไม่เคยมา หรือว่าแม้จะเคยมาก็ลืมไปเสียแล้ว กระผมขออภัย ขอโอกาสพูดเรื่องที่ตั้งใจจะพูดสืบต่อไป แม้ว่าจะทำให้มีการต้องทนฟัง

เรื่องแรกที่สุดก็จะพูดถึงเรื่องการทำวัตรแบบนี้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งใจจะพูดกับภิกษุใหม่และสามเณร เรามีภิกษุใหม่อยู่หลายและสามเณรก็หลาย ภิกษุใหม่และสามเณรได้โปรดฟังผมพูดให้ดีด้วยความหวัง ด้วยความรักเธอทั้งหลายว่า การที่เข้ามาบวชในพระพุทธศาสนานั้น เราจะต้องมีการประพฤติ กระทำหลายอย่างหรือบางอย่างที่จะให้เกิดความมั่นคง เมื่อตะก็มีการทำวัตรแบบเก่า เขาใช้คำว่าแบบเก่า ต้องใช้คำว่าแบบเก่าคือแบบที่บูรพาจารย์ทั้งหลายได้เคยกระทำกันมา มีความหมายอย่างยิ่งสำหรับภิกษุใหม่และสามเณร

ในการทำวัตรแบบเก่านี้สมบูรณ์แบบ ไม่ใช่ทำหว่าดๆอย่างขอไปที มันจึงแยกได้เป็นสามส่วน เป็นอย่างน้อย *อุตาสะ วันทา มิกันเต* นี้แสดงการเคารพ *สัพพัง อะปะราธัง ขมะถะ เมกันเต* นี้ขอโทษ *มะยา กะตัง ปุญญัง* นี้แลกเปลี่ยนส่วนบุญ

ขอให้ภิกษุใหม่และสามเณรทั้งหลายจำไว้ให้ดีกว่า เธอจะมีหลักประพฤติประจำตน คือ เคารพอ่อนน้อม ไม่กระด้าง ไม่หัวแข็ง เคารพครูบาอาจารย์ อุปัชฌาย์ อาจารย์นั้นแน่นอน นั้นมันก็ต้องนั้นอยู่แล้ว แต่ว่าเพื่อนฝูงแก่กันและกันก็ต้องเคารพ จงเคารพความเป็นภิกษุความเป็นสามเณรของเขา อย่าแสดงอาการ พุดจาหรือคินึก เหยียดหยามหรือดูหมิ่น แม้ภิกษุก็ต้องเคารพสามเณรเพราะว่าเขาก็เป็นสามเณรไม่ใช่เป็นเด็กกลางทุ่งนา สามเณรแปลว่าผู้ที่พร้อมที่จะเป็นสมณะ เตรียมพร้อมที่จะเป็นสมณะก็ต้องเคารพสามเณร

ฉะนั้น อย่าดูถูกสามเณร อย่าเอาสามเณรเป็นลูกไล่ลูกล่อ เป็นต้น สามเณรก็เคารพสามเณร ภิกษุใหม่ก็เคารพสามเณร ภิกษุใหม่ก็เคารพภิกษุใหม่ ถ้าเป็นอย่างนี้แล้วเราไม่มีทางที่จะทำผิดในข้อ

ที่ว่ามีความคิดประทุษร้ายบันดาลโทษะ ทะเลาะวิวาท จนถึงกับทำอันตรายร่างกายซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นความเสียหายที่สุดสำหรับบรรพชิตในพระพุทธศาสนา เป็นบรรพชิตแล้วจะประทุษร้ายกันอย่างไรนั้น ไม่ได้ การที่มีภิกษุสามเณรทะเลาะวิวาททำร้ายกันนั้นนั่นนะก็เพราะว่าไม่ถือหลักของพระพุทธศาสนากันในข้อนี้ ซึ่งรวมอยู่ในพระโอวาทปาฏิโมกข์ที่พระองค์ได้ทรงตรัสไว้เป็นหลักอันถาวรสำหรับภิกษุสงฆ์

ที่นี่เราจะเคารพความเป็นมนุษย์ของกันและกัน ทุกคนเป็นมนุษย์เพราะฉะนั้นก็ต้องเคารพความเป็นมนุษย์ของกันและกัน อย่าดูถูกดูหมิ่นซึ่งกันและกันเลย ไม่มีเหตุผล ไม่มีความเหมาะสมที่ใครจะดูหมิ่นดูถูกใครเพราะว่าเราเป็นมนุษย์ด้วยกัน และยิ่งกว่านั้นเรายังเป็นเพื่อน เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันอย่าลืมเสีย เรายังต้องเคารพว่าเป็นเพื่อน เกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกันและกัน ถ้าเราไม่นึกข้อนี้ เราทำร้ายวิวาทกัน มันจะกลายเป็นสัตว์ จะไม่เป็นมนุษย์ มันจะเสียหายมากถึงขนาดนั้น

จึงควรจะเป็นที่หวังได้ว่าจะไม่มีการทะเลาะวิวาทในหมู่ภิกษุใหม่และสามเณร ทำไม่ไม่พูดถึงภิกษุเก่า ก็เพราะว่าได้พูดกันมามากแล้ว และก็เกือบจะเข้รูปเข้รอยดีแล้วไม่ต้องพูด แต่ภิกษุใหม่ที่เพิ่งบวชและสามเณรนี้ยังไม่เคยฟัง ฉะนั้น ขอให้ฟังว่าอย่าได้มีจิตคิดประทุษร้าย แม้แต่เพียงคิดไม่ต้องถึงกับลงไม้ลงมือ

พระพุทธเจ้าตรัสว่าถ้ามีความโกรธแล้วก็ไม่ใช้คนของเรา คือไม่ใช่สาวกของพระองค์ ถึงกับตรัสเปรียบไว้เลยว่า ถ้าว่าคนเป็นศัตรูเป็น โจรเข้ามาจับเรามากแล้วเอาเลื่อยเลื่อย เขาเลื่อยเนื้อขาดเลื่อยหนังขาดเลื่อยเนื้อขาดจนกระทั่งจรดกระดูก แล้วเราโกรธคนที่เลื่อย อย่างนี้เสร็จหมดจบ ไม่เป็นคนของพระพุทธเจ้าเสียแล้ว เพราะว่าไปโกรธเสียแล้ว

ขอให้จำความข้อนี้ไว้ด้วย เพราะได้มีพระบาลียืนยันไว้ชัดเจนอย่างนี้ ถ้าไม่มีความโกรธก็ทะเลาะวิวาทกันไม่ได้ และที่อยู่กันอย่างสนิทสนม รักใคร่กลมเกลียวกัน เข้ากันเหมือนกับน้ำกับน้ำมัน มองดูกันด้วยสายตาแห่งความรัก ข้อความเหล่านี้เป็นพระบาลีทั้งนั้นนะไม่ใช่ผมว่าเอง

และที่นี้ข้อที่สอง สัพพัง อะปะราธัง นี้ต้องขอโทษ การขอโทษจำเป็นต้องมีในหมู่มนุษย์ เพราะว่ามีมนุษย์ยอมยากที่จะไม่ทำอะไรในการกระทบกระทั่งผู้อื่นด้วยความคิด ด้วยวาจา หรือด้วยทางกาย บางทีเพียงแต่คิดก็ขอให้ถือว่าเป็นโทษแล้ว ต้องรีบขอโทษ ถ้าได้พูดไปถึงวาจาถึงทางกายก็ต้องขอโทษ ถ้าไม่ขอโทษโทษจะสะสมอยู่บนบุคคลนั้น ไม่เท่าไรบุคคลนั้นก็จะมีเต็มไปด้วยโทษ เขาเรียกว่ามันมีสิ่งเศร้าหมองมากเกินไป

ฉะนั้น ขอให้ล้างโทษ ชำระชะล้างโทษเสียทุกคราวที่มันเกิดขึ้น ขอร้องให้พวกลูกเณรทั้งหลาย เคยชินในการขอโทษ มีจิตใจพร้อมที่จะขอโทษ ไม่มีคือ ไม่กระด้าง ไม่หัวแข็ง ถ้าล่วงละเมิดผู้ใดโดยทางกายวาจาใจก็รีบขอโทษ ถ้าไม่ขอโทษ ไอ้โทษมันจะสะสมอยู่ในจิตใจของเธอ ถ้าพูดอย่างสามัญที่สุดก็ต้องพูดว่าสะสมอยู่บนกบาล ไอ้โทษมันจะสะสมอยู่บนกบาล นี่มันน่าเกลียดน่ากลัวสักเท่าไร ฉะนั้น ถ้าได้ประพฤติประทุษร้ายล่วงเกินผู้ใด แม้แต่เพียงคิดก็รีบขอโทษ

นี่อีกฝ่ายหนึ่ง ไอ้ฝ่ายที่ถูกขอโทษก็ต้องรีบปลดโทษ อย่าผูกโกรธไว้ อย่าเกียจจน ผู้ที่มีปัญญาเขาถือว่ามันเป็นกรรมของวิญญูะ หมายความว่าถ้าเกิดมาในวิญญูะสงสารแล้วมันหลีกเลี่ยงอาการอย่างนี้ไม่พ้น แล้วก็ยินดีที่ว่าขอโทษไม่ให้มีกรรมมีบาปนี้เหลืออยู่อันเป็นโทษในวิญญูะ จึงทำอย่างรวดเร็วในการขอโทษ ในการให้อภัยโทษ ให้เป็นนิสัยที่มีหลักละเอียดลึกซึ้งที่ว่าอย่าไปมัวชักใช้ว่าใครผิดใครถูก เสียเวลาเปล่าๆ มันมีกิเลสทั้งสองคนแหละมันจึงล่วงเกินกันได้ หรือมันมีเหตุปัจจัยทั้งสองฝ่ายที่มันล่วงเกินกันได้ นี่เรียกว่าเป็นกรรมในวิญญูะ

ขอโทษดีกว่า อดโทษดีกว่า โดยไม่ต้องชำระสะสางว่าใครเป็นผิด ใครเป็นฝ่ายไม่ผิด อันนั้นมันเป็นเรื่องแก้ตัวของกิเลส จึงหวังว่าณเรรน้อยๆและยุวชนทั้งหลายจะได้รับถือหลักธรรมะข้อนี้เอาไว้เป็นประจำ พระพุทธเจ้าตรัสว่าไอ้คนค่าตอบนั้นเร็วกว่าคนค่าที่แรก หรือคนทำร้ายที่แรกก็ยังเร็วน้อยกว่าคนทำร้ายตอบ ถ้าทำร้ายตอบมันเร็วกว่าคนทำร้ายที่แรก อันนี้เป็นหลักในพุทธศาสนา พวกชาวบ้านเขาอาจจะไม่ถืออย่างนั้นก็ได้อันเป็นเรื่องของชาวบ้านที่มีกิเลส ถ้าเป็นคนไม่มีกิเลสก็จะถือว่าคนค่าตอบเร็วกว่าคนที่ค่าที่แรก คนตีตอบนั้นเร็วกว่าคนตีที่แรก

ช่วยจำไว้ให้ดีดี สามเณรน้อยๆทั้งหลาย เธออุตสาห์มาที่นี้เราก็อบใจ และเราก็หวังอย่างยิ่งว่า จะต้องได้รับประโยชน์ที่คุ้มกันจึงบอกข้อนี้เป็นธรรมะที่พิเศษที่สุดสำหรับพวกเธอทั้งหลายที่เพิ่งจะลืมหืมตาขึ้นมาในโลก ไม่ใช่ว่าฉันจะดูหมิ่น คุณเธอว่าเพิ่งลืมหืมตาขึ้นมาในโลก มันก็จริงอย่างนั้น เพราะคนแก่ๆ ได้สั่งเกตุดูได้ศึกษาผ่านมามากแล้ว มีสิ่งจะพูดให้ฟัง ก็พูดให้ฟังอย่างนี้ ฉะนั้น จึงขอพูดกับเธอทั้งหลายที่มาเยี่ยมสวนโมกข์ในวันนี้

ข้อสุดท้ายที่ว่าแลกเปลี่ยนส่วนบุญซึ่งกันและกัน *มยะยา กะตัง ปุญญัง* ว่าเราเป็นเพื่อนเกิด แก่ เจ็บ ตาย ด้วยกัน แล้วก็ต้องแลกเปลี่ยนเหตุปัจจัยสำหรับจะอยู่ผาสุกด้วยกันนั้นเรียกว่าบุญหรือความดี ถ้ามีฉะนั้นแล้วเราจะอิฉาริชยากัน พระพุทธเจ้าหรือบัณฑิตทั้งหลาย ท่านถือท่านวางไว้เป็นหลักว่า

ความริษยาเป็นสิ่งที่ทำให้วินาศ *อิสสา โลกนา สิตา* (นาทีที่ 21.19) เดียวนี้โลกกำลังวินาศๆอยู่ บางส่วน หรือกำลังจะวินาศก็เพราะความริษยา แล้วต้องรบราฆ่าฟันกันไม่มีที่สิ้นสุด

เมื่อเกิดความริษยาแล้วก็จะขัดขวางไปเสียทุกอย่าง ความเจริญของส่วนรวมก็ไม่มี ถ้าต้องการให้เกิดความเจริญของส่วนรวมแล้ว ต้องไม่มีบุคคลคนใดคนหนึ่งอิจฉาริษยากัน ฉะนั้นเราจึงแลกเปลี่ยน ส่วนบุญความดีความงาม คือสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน ใครมีอะไรก็เจียดออกไปเพื่อจะสงเคราะห์ผู้อื่น จะเป็นเรื่องวัตถุสิ่งของก็ดี ความดีก็ดี บุญกุศลก็ดี แม้แต่วิชาความรู้ก็จงช่วยแบ่งปันกันให้ทุกคน สามารถปฏิบัติตนเพื่อหลุดพ้นจากความทุกข์ เป็นผู้ดับทุกข์พร้อมๆกันในหมู่พวกเราที่เป็นมนุษย์ และ โดยเฉพาะผู้ที่เป็นพุทธบริษัท

นี่เรียกว่าเป็นความหมายที่ดีของการทำวัตรแบบที่บูรพาจารย์ของเราได้กระทำสืบๆกันมา และได้มอบหมายไว้ ถ้าเรายังรักษาหลักเกณฑ์อันนี้อยู่เพียงไร ความมั่นคงภายในก็จะยังคงมีอยู่ในหมู่พุทธบริษัท จึงขอวิงวอนว่าจงได้ช่วยกันรักษาสิ่งที่พิสูจน์ความมีประโยชน์มาแล้วแต่หนหลัง นี่ก็เรียกว่าประโยชน์ซึ่งได้...ที่จะเกิดขึ้นในการที่มาเยี่ยมสวนโมกข์เป็นประจำปี

ทีนี้ผมขอโอกาสพูดกับเพื่อนสภธรรมมิกผู้สูงในพรรษาอายุบ้าง ว่าการที่มาพบกันประจำปี อย่างนี้ ขอให้ได้เป็นโอกาสสำหรับปรึกษาหารือในกิจการอันเป็นหน้าที่ของพวกเราซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่โลก พระพุทธเจ้าท่านตรัสคล้ายๆกับฝากโลกไว้กับพวกเรา จงรักษาธรรมะวินัยไว้ในโลก เพื่อประโยชน์แก่มหาชนทั้งเทวดาและโลกมนุษย์ นี่ท่านตรัสไว้อย่างนี้ จงกระทำจนกว่าชาวโลกทั้งหลายเขาจะมีความรู้ธรรมะวินัยจนถึงกับสั่งสอนได้ด้วยเพื่อนกันเอง ด้วยตนเอง ด้วยตัวของตัวเอง

ท่านฝากไว้กับพวกเรา ฉะนั้นเราก็พร้อมสนองพระพุทธประสงค์ จะต้องปรับปรุงการศึกษา การปฏิบัติ การสั่งสอน ให้มีผลตรงตามพระพุทธประสงค์ ถ้ามีอะไร ไม่ต้องเกรงใจ เสนอขึ้นมาปรึกษาหารือกัน และเรายังจะต้องประพฤติเพื่อประโยชน์แก่ภิกษุสงฆ์ด้วย โดยเฉพาะถ้ามันมีหน้าที่อะไรบางอย่างมากกว่าสำหรับมนุษย์ในโลกทั่วไป

และที่นี้อยากจะพูดอีกอย่างหนึ่งเรื่องคล้ายกับพูดเป็นกิลเลส พูดเป็นวัตถุ เป็นชาตินิยม ว่าเราจะต้องพิทักษ์เกียรติยศความดีความงามของบ้านเกิดเมืองนอน เช่น เราเป็นคนไทยอยู่ในประเทศไทย ต้องพิทักษ์รักษาเกียรติยศของความเป็นคนไทย ให้ประเทศไทยมีอะไรดีที่คนต่างประเทศเขาจะเคารพนับถือ ข้อนี้นี้ก็ไว้ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับพระธรรมหรือพระพุทธศาสนา ชาวโลกเขาก็พูดกัน

เราก็ได้ยินว่าเขาคิดกันว่า เมืองไทยจะเป็นแหล่งที่สำคัญที่ควรจะมาศึกษาพุทธศาสนา ชาวต่างประเทศ เขาคิดอย่างนี้ เขาพูดอย่างนี้ ถ้าเขามาจริงๆอย่าให้เขาผิดหวัง

ฉะนั้นพวกเราทุกคนจะต้องทำอย่าให้เขาต้องผิดหวัง นี่จะต้องศึกษาวิชาความรู้เพิ่มเติมให้ก้าวหน้า ให้เพียงพอที่จะรับหน้าชาวต่างประเทศที่บากหน้าเข้ามาเพื่อจะขอศึกษาธรรมะ หรือพุทธศาสนาในประเทศไทย ที่เขากำลังยกให้ว่าเป็นประเทศที่มีพุทธศาสนาเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าที่สุด โดยปรากฏการณ์คือ โดยภาพที่มองเห็นก็ดี โดยการปฏิบัติอยู่ในใจก็ดี ขอให้เป็นสิ่งที่มีคุณสมบัติ มีคุณค่าอันสมควรที่เขาจะเคารพนับถือ นี้เรียกว่าช่วยกันรักษาเกียรติยศของประเทศชาติของตน

พูดอย่างนี้คล้ายกับว่าเป็นกิเลสเป็นชาตินิยม แต่ผมยังจะพูดให้มากกว่านั้นอีกว่าทุกท่านต้องรับผิดชอบความเสื่อม ความเจริญ แห่งบ้านเกิดเมืองนอนของตนๆ ที่เรานั่งกันอยู่นี้มาจากหลายจังหวัด มาจากเหนือทางเชียงใหม่ก็มี มาจากใต้ทางสงขลาก็มี เรียกว่ามาจากหลายจังหวัดก็แล้วกัน ใครอยู่ในจังหวัดไหน ขอให้ช่วยรักษาเกียรติยศในทางธรรมะทางศาสนาของจังหวัดนั้น หรือใครอยู่ในอำเภอไหน ขอให้ช่วยกันรักษาเกียรติยศในทางธรรมะทางศาสนาของอำเภอนั้น กระทั่งลงมาถึงตำบลนั้น หมู่บ้านนั้น กระทั่งวัดนั้น กระทั่งตัวเองมีฐานะเป็นพุทธบริษัทคนหนึ่งๆจะต้องมีอะไรสมกันกับความป็นพุทธบริษัทของตน

ถ้าว่าทำในส่วนตนได้แล้วไม่ต้องกลัว ไร้อส่วนบ้านเมืองก็ได้ ส่วนประเทศก็ได้ เพราะมันอยู่ที่แต่ละคนๆ ประกอบกันเข้ามันก็เป็นบ้านเมืองเป็นประเทศ ถ้าจะให้เก่งกว่านั้นก็ในใจของตนจิตใจของตน ตนจะต้องควบคุมได้ จะต้องอยู่ในความถูกต้อง เมื่อจิตใจของแต่ละคนอยู่ในความถูกต้องแล้ว ทั้งหมดมันถูกต้อง นี้ขอให้ประพุดิธรรมะสูงสุดจนแต่ละคนมีจิตใจสมแก่ความเป็นมนุษย์ของตน สมแก่ความเป็นพุทธบริษัทของตน สมแก่ความเป็นบรรพชิตของตน สมแก่ความเป็นสมณะของตน นี้ผมอุทิศทั้งหมดเลย ให้เกิดผลสำเร็จตามนี้ ฉะนั้นเพื่อนสหายธรรมมิกคนใดจะใช้ผมในเรื่องเหล่านี้แล้วก็ขอปลวารณา ขอให้การมาประชุมกันในวันนี้เป็นประโยชน์กว้างขวางถึงปานนี้

ที่มีพิเศษอีกหน่อยหนึ่งก็คือว่า ไร่ระเบียบปฏิบัติที่อุปัชฌาจารย์แต่ก่อนๆเคยปฏิบัติกันมานั้น อย่าได้ดูถูกดูหมิ่นว่าครึคระพันสมัย ถ้าหากการปฏิบัติอย่างจริงอย่างบริสุทธิ์ อย่างซื่อสัตย์สุจริต ที่เคยปฏิบัติกันมาแต่ก่อนๆของครูบาอาจารย์แต่ก่อนๆกลับมา ความมั่นคงแห่งจิตใจในทางธรรมะหรือศาสนาจะมีมากกว่านี้

ฉะนั้นจึงขอพูดซ้ำกับที่เคยพูดมาแล้วจากปีกหลายว่าวัตรปฏิบัติใดใดที่อาจารย์ก่อนๆ ได้เคยทำมา ซึ่งเราเลิกละกันเสียมากแล้วนั้น จงกลับมา แล้วก็จะได้ช่วยให้มันเป็นพระที่มากขึ้น ลึกซึ่งขึ้น มันคง เข้มแข็งยิ่งขึ้น ข้อความเหล่านี้ผมก็ได้เคยให้พิมพ์ขึ้นเป็นหนังสือเล่มแจกในงานพระราชทานเพลิงศพ อาจารย์ของผม คือ พระครูชยาภิวัฒน์ ที่ผมเรียก และก็ได้ปรากฏว่าได้รับแจกกันไปทุกองค์แล้ว ขอให้ไป เปิดดูอีกที

อ้าว... ทีนี้ขอโอกาสทบทวนเมื่อต่อกันอีกหน่อยว่าญาณิโอมทั้งหลายที่เรียกกันว่าฌราวาสผู้ครองเรือนนั้น ก็ยังได้รับประโยชน์ในฐานะที่เป็นพุทธบริษัท ให้ญาณิโอมทั้งหลายซึ่งมีอายุมากแล้ว โดยเฉพาะรู้จักธรรมะเพียงพอที่จะป้องกันตัวจากความทุกข์ด้วยหลักของพระพุทธานุชาตินา ข้อนี้เหมือนกันทั้งพระทั้งฌราวาสแต่เป็นห่วงญาณิโอมมากกว่า เพราะว่าจะไม่ค่อยจะได้ศึกษาเล่าเรียน จงรู้ ธรรมะชนิดที่จะทำให้จิตใจไม่ทนทุกข์

หัวใจของพุทธศาสนาสรุปแล้วจะเหลือคิดเดียวว่าอย่ามีตัวตน อย่ายึดถือเป็นตัวตน เป็นของ ตน ให้มันเป็นเพียงนามรูปคือร่างกายกับจิตใจ เป็นไปตามกฎของธรรมชาติ ให้จิตใจฉลาดควบคุม ร่างกายให้ดี ให้ถูกต้องตามกฎของธรรมะ โดยเฉพาะที่เรียกว่า*อิทัปปัจจตา* ซึ่งแสดงว่าความทุกข์จะเกิดขึ้นอย่างไร ความทุกข์จะดับลงไปอย่างไร เราปฏิบัติให้ถูกต้องในลักษณะที่ความทุกข์มันเกิดไม่ได้

ใจความว่าถ้ามันไม่หลงเกิดความคิดว่าตัวตนขึ้นมาแล้ว มันไม่มีความทุกข์หรือ ใจความทุกข์นี้เพราะจิตมันไปคิดว่ามีตัวตน แล้วก็ไปเป็นเจ้าของความทุกข์ ความเกิด ความแก่ ความเจ็บ ความตายเป็นของธรรมชาติ ถ้าร่างกายมันให้ไปเป็นของธรรมชาติ *เฮ้ย... ถ้าจิตใจมันให้ไปเป็นของธรรมชาติ มันก็ไม่ใช่* ความทุกข์แก่จิตใจ ถ้าจิตใจมันคิดว่ามีตัวตน เป็นของตน ตัวกูเกิด ตัวกูแก่ ตัวกูเจ็บ ตัวกูตาย อย่างนี้ก็ เป็นทุกข์แน่ๆ

ฉะนั้น อย่าเอาเข้ามาเป็นของตน เราไปเอาเข้ามาเป็นของตน เพราะเราไม่ได้รู้ ไม่ได้รับการสั่งสอนในเรื่องนี้ ไม่ใช่ว่ามันเกิด แก่ เจ็บ ตาย แล้วมันจะเป็นทุกข์ นี่ช่วยฟังให้ดี เดี่ยวจะทะเลาะกันเพราะเหตุนี้ ที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า การเกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นทุกข์นั้น หมายถึงของคนปุถุชนซึ่งเขายึดถือว่าเป็นการเกิด แก่ เจ็บ ตาย ของตนทั้งนั้นแหละ ความเกิด แก่ เจ็บ ตาย ของผู้ที่ไม่ได้ยึดถือมันไม่เป็นความทุกข์

ความเกิด แก่ เจ็บ ตาย ของผู้ที่ไม่ได้ยึดถือมันไม่เป็นความทุกข์ เช่น พระอรหันต์ ท่านก็แก่ เจ็บ ตายโดยร่างกาย แต่ท่านไม่เป็นทุกข์ เพราะพระอรหันต์มีจิตใจที่หลุดจากความยึดถือ ท่านจึงไม่ยึดถือว่า

เกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นของท่าน มันก็เกิด แก่ เจ็บ ตายไปสิ มันก็ไม่ใช่ทุกซ์ นี่เพราะไม่เอามาเป็นของตน
นี่เราก็เหมือนกันแหละ ทำตามรอยพระอรหันต์กันดีกว่า อย่าไปเอาสิ่งที่ไม่เป็นของตนมาเป็นของตน
พอเอามาเป็นของตนก็คือยึดถือ พอยึดถือก็เป็นทุกซ์ ที่ว่าความทุกซ์เกิดมาจากตัณหา ก็เพราะตัณหาทำ
ให้เกิดความยึดถือ คืออุปทาน

พระบาลีที่เราสวดทำวัตรเช้า ที่มีว่า “สังขิตเตนะ ปัญญาทานักขันธา ทุกขา” นั้นนะเป็นหลัก
สำคัญที่สุดว่า เบญจขันธ์ ที่ประกอบอยู่ในความยึดถือคืออุปทานนั้นนะคือตัวทุกซ์ ถ้าเบญจขันธ์นั้นไม่
มีความยึดถือด้วยอุปทาน เบญจขันธ์นั้นไม่เป็นทุกซ์ เป็นเบญจขันธ์บริสุทธิ์ อย่างเบญจขันธ์ของพระ
อรหันต์ ฉะนั้นท่านทั้งหลายจงรู้จักตัวเองให้ดี รู้จักร่างกายให้ดี รู้จักจิตใจให้ดี ว่ามันเป็นของธรรมดา
จิตใจนั้นอย่าได้โง่ ไปยึดถืออะไรเป็นตัวตนขึ้นมา เป็นตัวตน ตัวกูขึ้นมา แล้วมันก็เป็นทุกซ์

นี่เป็นคำกล่าวที่สั้นที่สุดแห่งพระพุทธศาสนาสำหรับคนทุกคน โดยเฉพาะคนแก่คนเฒ่า ได้ล่วง
กาลผ่านวัยมาพอสมควรแล้ว พวกกับเด็กๆคงไม่รู้เรื่อง นี่ก็ไม่ใช่ลูกเด็กๆหรอกเพราะมันยังไม่รู้เรื่อง
อะไร พวกอย่างนี้มันฟังไม่รู้เรื่อง แต่เดี๋ยวนี้เรามันอายุมาก 40 ปี 50 ปี ก็มี 60 - 70 - 80 ปีก็มี มันควรจะรู้
เรื่อง

ฉะนั้นเอาตมาจึงเอามาพูดว่าจงรู้จักหัวใจของพระพุทธศาสนาให้เพียงพอแก่เวลา อายุที่มันล่วง
เข้ามาว่าอย่าได้เขลาไปยึดถืออะไรว่าเป็นตัวตนของตน มันเป็นอวิชา มันเป็นความโง่ ขอภัยพูดคำ
หยาบๆส่งๆว่าเป็นความโง่ ไปยึดถือเป็นตัวตนขึ้นมา ความโง่อันนี้มันจะเกิดเมื่อมีผัสสะ ตา หู จมูก ลิ้น
กาย ใจ ผัสสะกับรูป เสียง กลิ่น รส โสภณูปพะ ธรรมมารมณ ถ้าไม่มีสติปัญญาพอ มัน โง่ตรงนั้นแหละ
และมันก็เกิดความรู้สึกว่าเป็นตัวตนขึ้นมา เป็นเจ้าของเวทนา เป็นเจ้าของสัญญา เป็นเจ้าของสังขาร เป็น
เจ้าของวิญญาน เป็นเจ้าของรูปกายนี้ มันก็เป็นทุกซ์

ขอให้เป็นอย่างธรรมดา กายของธรรมดา จิตของธรรมดา จิตใจนั้นนะมันรู้พอตาม
ธรรมดาที่มันจะหลบลึกความทุกซ์ ก็คู่สัตว์เดรัจฉานสิมันรู้จักหากิน มันรู้จักต่อสู้เพื่อไม่ให้เกิดความ
ทุกซ์ โดยลำพังธรรมดา จิตใจตามธรรมดา คนเราก็ต้องเก่งกว่านั้น ต้องมีจิตใจพอที่จะรู้ จริ่งๆก็รู้
เพราะมันเกิดขึ้นแล้วมันเจ็บปวด มันก็เข็ดหลาบ มันก็รู้ แล้วเดี๋ยวนี้ก็ได้รับคำสั่งสอนเพิ่มเติมมากมาย
นัก เพราะว่าการศึกษาพระพุทธศาสนามันเจริญ มันเกินรู้ ขออย่าให้ความรู้มันเป็นหมัน เอามาใช้ให้เป็น
ประโยชน์ มีสติปัญญาสัมปชัญญะควบคุมจิตใจ ใครควบคุมจิตใจ มันก็ใจนะ เพราะมันไม่มีตัวตนอะไร
ที่ไหน ใจนั้นแหละจะต้องควบคุมจิตใจ

อันนี้คือความหมายสูงสุดของคำว่าตนเองพึ่งตนเอง ตัวเองพึ่งตัวเอง คือตัวใจนั้นแหละต้องเป็นที่พึ่งแก่ใจ ฝึกฝนใจด้วยความเช็ดหลาบ ไม่ทำผิดซ้ำๆอีก ทำให้ตัวเองน่าจะรู้อะไรมากขึ้นจนป้องกันความทุกข์ได้ ตนเป็นที่พึ่งแก่ตนน่าจะหมายถึงตรงนี้เป็นส่วนลึกที่สุด ใจส่วนข้างนอกน่าจะไม่สำคัญ ทำมาหากินเองก็เป็นที่พึ่งแก่ตนเอง แต่นี่ใจมันมีดวงเดียว จิตมีดวงเดียว ทำผิดก็ดวงนั้น ทำถูกก็ดวงนั้น มันก็ต้องรับผิดชอบตัวเอง ฉะนั้นจิตที่ได้ฝึกพลาดมาแล้วต้องฉลาดขึ้น จะได้ไม่ต้องทำผิดอีก จิตพลาดมาทีหนึ่งก็เพิ่มความรู้ขึ้นมาทีหนึ่ง ต่อไปมันก็จะไม่ผิดอีก นี่ขอให้สามารถทำตนให้เป็นที่พึ่งแก่ตนให้ยิ่งๆขึ้นไปกว่าที่แล้วมาด้วยกันจงทุกคน

นี่สำหรับญาติโยมทั้งหลายที่เป็นฆราวาส ถ้าทำได้อย่างนี้ก็เป็นการสืบพระศาสนา ยิ่งขึ้นแม้เป็นฆราวาส หน้าที่สืบอายุพระพุทธศาสนาไม่ได้มีแต่แก่พระภิกษุสงฆ์หรือบรรพชิต แม้เป็นฆราวาสถ้าประพฤติปฏิบัติถูกต้องอยู่ดับทุกข์ได้อยู่มันก็เป็นตัวอย่างที่ดีให้คนอื่นรับช่วงต่อไป นั่นแหละเรียกว่าสืบอายุพระศาสนา เหมือนเขาทำตามๆกันมาก็หมื่นก็พันปีแล้วนะ คนมนุษย์มันมีมาหลายหมื่นหลายแสนปีแล้ว มันสอนอะไรที่มีประโยชน์แล้วก็รักษาไว้สืบๆสืบๆกันมาจนบัดนี้

ทีนี้เราก็เหมือนกันเมื่ออายุมันมากเข้า มันก็สอนด้วยชีวิต ชีวิตเป็นการศึกษา ปฏิบัติให้ถูกต้องอยู่เป็นตัวอย่างอยู่ คนข้างหลังก็จะสืบไ้ความถูกต้องอันนี้เอาไปเป็นประโยชน์ตลอดกาลนาน ขอให้ญาติโยมทั้งหลายมีความสามารถ มีความกล้าหาญ กระทำตนให้พ้นจากความทุกข์ขึ้นมาเรื่อยๆ อย่าให้หยุดชะงัก หรือย่อถอยหลัง ให้ปีนี้ดีกว่าปีกลาย และตั้งเป้าหมายให้ปีหน้าโน้นดีกว่าปีนี้นะ คือให้เจริญงอกงามในทางของธรรมะยิ่งๆขึ้นไป ในครรลองของพระพุทธศาสนา นี้เรียกว่าจะเป็นพุทธบริษัทแท้จริง เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบานแท้จริง หน้าที่ของฆราวาสสืบอายุพระศาสนาได้เหมือนกัน

เฮ้อ... ทีนี้พูดอีกข้อหนึ่งเถิดว่า ทั้งบรรพชิตและทั้งฆราวาสมีหน้าที่อีกอย่างหนึ่งคือจะต้องสัมพันธ์กัน จะต้องเกี่ยวข้องกัน ฆราวาสจะไม่เกี่ยวข้องกับบรรพชิตคงจะไปไม่รอด บรรพชิตจะไม่เกี่ยวข้องกับคฤหัสถ์ก็คงจะไปไม่รอด เพราะมันสามารถต่างกัน ฉะนั้นจะต้องเกี่ยวข้องกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหน้าที่ของตนๆ ส่วนใหญ่ถ้าเป็นเรื่องทางวัตถุ มันก็เป็นเรื่องของฆราวาสมากกว่า ถ้าเป็นเรื่องทางจิตใจ มันก็เป็นเรื่องของบรรพชิตมากกว่า

แต่แล้วมันยังจะต้องเกี่ยวข้องกัน จะต้องเฉลี่ยแก่กัน เพราะว่าความถูกต้องมันจะต้องเกี่ยวข้องกัน อย่างว่าเราจะมีศาสนานี้มันต้องมีทั้งทางฝ่ายวัตถุและทางฝ่ายนามธรรม ใครสามารถทางไหนก็

ทำทางนั้น ขอแต่ให้มันถูกต้อง อย่าให้มันผิดพลาด หรือมากเกินไป หรือน้อยเกินไป หรือไม่ได้ผลในการที่จะกำจัดกิเลส นี่เราช่วยร่วมมือกันให้ดีดี ให้เป็นประโยชน์แก่กันและกัน

เดี๋ยวนี้รู้สึกว่ามันไม่ค่อยจะเป็นประโยชน์แก่กันและกัน มันไม่ใช่หันหลังให้แก่กันก็จริง แต่ว่ามันกำลังทำอะไรผิดๆ หรือว่าร่วมมือกันทำผิดๆ หรือว่าชักจูงกันไม่ได้แบบนี้ก็มี ขอให้สิ่งเหล่านี้กลับกลายเป็นทางที่ถูกต้อง และก็จะสมบูรณ์ บริบูรณ์ เต็มเปี่ยมในหน้าที่ของเราทั้งหลายที่เป็นพุทธบริษัท

เอาละ... นี่ละสิ่งที่ตั้งใจจะพูด ถ้ามันมากไปหน่อยต้องทนฟังแล้วก็ขอโอกาส ขออภัยๆ มันเป็นเรื่องจำเป็นไม่ใช่ว่าจะแกล้งทรมาณให้นั่งทนฟังจนเมื่อย แต่มันจำเป็นที่ต้องทำอย่างนี้ มิฉะนั้นมันจะไม่ได้ประโยชน์คุ้มกันกับการมา ที่เหลือจากนี้ก็จะอะไรที่จะปรึกษาหารือกันก็ขอให้ทำ ที่ยังไม่รีบกลับเกินไปคืนนี้จะปรึกษาอะไรกันจนสว่างก็ยังได้

ท่านพยอม นี่ขอโอกาสพูดว่าท่านพยอมมีโชคดี เรามีโชคดีที่ท่านพยอมมาร่วมกันประชุม ท่านพยอมไปทำหน้าที่สำเร็จประโยชน์อย่างยิ่ง คือทำให้คนตั้งก่อนบ้านก่อนเมืองสนใจในธรรมะได้แม้แต่ลูกเล็กๆ วัยรุ่นที่อันธพาลเกรง มันกลายเป็นสนใจฟังธรรมะ กระทั่งว่าคนที่ไม่เคยสนใจฟังธรรมะนะ เดี่ยวนี้มีเครื่องบันทึกเสียงแขวนอยู่สะเอว ที่หูฟังมีประกบหูฟังตลอดเวลา มันเป็นภาพที่ไม่เคยมีมาก่อน มีเครื่องบันทึกเสียงเล็กๆแขวนอยู่ที่สะเอว และมีหูมาประกบหูฟังฟังอยู่ตลอดเวลา ทำอะไรก็ได้ ไม่ต้องเสียการงานแต่ฟังอยู่ตลอดเวลา ไอ้อย่างนี้มันไม่เคยมี มันเพิ่งมีเมื่อเขาฟังเทปของท่านพยอม

เดี๋ยวนี้ท่านพยอมก็มาอยู่ที่นี่ ถ้าภิกษุสงฆ์ สามเณรองค์ไหนสนใจจะถ่ายทอดความรู้การเผยแผ่ธรรมะจากท่านพยอม ผมปวารณาแทนได้ว่าท่านพยอมยินดีที่จะให้ความรู้ในการเผยแผ่ธรรมะ กล่าวพูดได้เลยว่าถ้าจะขอร้องให้ท่านพยอมแสดงปาฐกถาอีกสามชั่วโมง ว่าควรเผยแผ่ธรรมะด้วยวิธีอย่างไรหน้กทำได้ถ้าต้องการ ฉะนั้นขอให้ใช้โอกาสนี้มากเท่าที่จะมากได้ด้วยกันทุกคนเถิด เราจะถือเป็นโอกาสปรึกษาหารือในการปฏิบัติหน้าที่ทางพระศาสนาให้มากที่สุดตลอดเวลานี้คืนนี้

เอาละ... เรื่องที่จะต้องพูดมันก็มีอย่างนี้ ในที่สุดต้องขอย้ำว่า ขอแสดงความยินดีปรีดาอนุโมทนาในการมาของท่านทั้งหลาย โดยส่วนตัวที่มาด้วยความรักใคร่ผมก็ขอบพระคุณ ขออนุโมทนาในส่วนที่ประพฤติกระทำไปตามทางธรรม ด้วยการกระทำอย่างนี้เป็นที่เชื่อแน่ว่ามันถูก มันตรงแล้วตามหลักของพระพุทธศาสนา ไม่ต้องมีใครมาให้พร

กฎเกณฑ์ของอิทัปปัจจตา คือหัวใจของพระพุทธศาสนานั้นแหละจะดลบันดาลให้เป็นไปตามทางที่จะมีความเจริญอกงาม ก้าวหน้าในทางแห่งพระศาสนา เป็นที่ภาคภูมิใจได้ว่าเราได้ประพฤติหน้าที่ของตนสมบูรณ์แล้ว จะได้มีปีติปราโมทย์ มีความพอใจในตัวเอง ยกมือไหว้ตัวเองได้ เพราะไม่บกพร่องในหน้าที่ของตน เป็นสวรรค์เมื่อยกมือไหว้ตัวเองได้ เป็นนรกเมื่อเกลียดชังตัวเอง เราจงทำแต่ในลักษณะที่ยกมือไหว้ตัวเอง นี้เรียกว่าประสบผลอย่างแท้จริงจากพระธรรมหรือพระศาสนา มีความผาสุกอยู่ทุกทีพาราตริกกาลเทอญ สาธุ

□ □